

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) /Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
İLA 455	Mezhepler Tarihi	Z	4	7	Temel İslam Bilimleri
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	4

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

İslam dininin farklı yorumları olarak ortaya çıkan itikadı ve siyasi mezhepler ve kollarının tarihsel gelişimi, temel görüşleri ve günümüzdeki durumları ile ilgili bilgi kazandırmaktır.

Dersin İçeriği

Mezhepler Tarihinin tanımı, konusu, amacı, metodu; temel kavramlar ve kaynaklar; mezheplerin ortaya çıkış sebepleri, ilk siyasi ve itikadı tartışmalar ve fırkalaşma hareketleri, ilk dönem İslam Mezheplerinden Haricilik, Mürcie, Mu'tezile, Şia ve kolları olan Keysaniyye, Zeydiyye, İsmailiyye, İmamiyye ve Gulat, Ehl-i Sünnet; ayrıca günümüzde yaşayan aşırı İslam mezheplerinden İbadiyye, Dürzilik, Nusayrilik, Yezidilik, Bahailik, Kadiyanilik ve Vehhabiliğin ortaya çıkış sebepleri, teşekkül süreçleri, temel görüşleri, alt kolları, yayıldıkları bölgeler, etkileri, literatürleri ve İslam düşüncesine katkıları ele alınır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Öz, Mustafa. *Başlangıçtan Günümüze İslam Mezhepleri Tarihi*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2021.

Çetin, Maksut. *İslam Mezhepleri Tarihi*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2020.

Ebû Zehra, Muhammed. *İslamda Siyasi İktisadi ve Fıkhi Mezhepler Tarihi*. Çev. Sıbğatullah Kaya. İstanbul: Harf Yayın İletişim, 2004.

Sarıkaya, Mehmet Saffet. *İslam Düşünce Tarihinde Mezhepler*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2017.

Onat, Hasan. *Emeviler Devri Şii Hareketleri ve Günümüz Şiiliği*. İstanbul: Endülüs Yayınları, 2022.

Aydınlı, Osman. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İslam Mezhepleri Tarihi Yazıcılığı*. İstanbul: KDY Akademi, 2022.

Onat, Hasan-Kutlu, Sönmez. *İslam Mezhepleri Tarihi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2012.

Watt, W. Montgomery. *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*. Çev. Ethem Ruhi Fıglalı. İzmir: İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2021.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Konu anlatımı, soru-cevap, örnekleme yaparak konuyu pekiştirme.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Sancılı

Dersin Verilişi

Anlatım, Soru-cevap, Tartışma yöntemi, Örnek olay yöntemi, Gösterip Yaptırma Yöntemi vb.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi'nin konusu, gayesi ve metodu
2. Hafta	Mezheplerin doğuş sebepleri
3. Hafta	Erken dönem İslam tarihinde ortaya çıkan ilk siyasi ihtilaflar, Hz. Osman ve Hz. Ali dönemleri ve mezheplerin doğuşunu hazırlayan sorun ve gelişmeler
4. Hafta	Müslümanlar arasında ortaya çıkan ilk farklılaşma hareketi: Hariciler, Haricilerin başlıca kolları ve temel görüşleri
5. Hafta	Şiilik, ortaya çıkışları, tarihsel gelişimi ve temel görüşleri
6. Hafta	Başlıca Şii fırkaları, Keysaniyye, Zeydiyye, İmamiyye, İsmailiyye ve Gulat
7. Hafta	İsmailiyye, Batınilik ve Dürzilik
Ara Sınav	
8. Hafta	Mürcie, tarihsel gelişimi ve temel görüşleri
9. Hafta	Mu'tezile'nin doğuşu ve tarihsel gelişimi
10. Hafta	Mu'tezile'nin temel görüşleri
11. Hafta	Ehl-i Sünnet ekolü- Selefilik, Eş'arilik
12. Hafta	Ehl-i Sünnet ekolü- Maturidilik
13. Hafta	Vehhabilik
14. Hafta	Kadıyanilik, Bahailik, çağdaş dünyada ortaya çıkan yeni mezhep hareketleri ve değerlendirme
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME

Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)

ÖÇ 1	Mezhepler Tarihi'nin tanımı, konusu, gayesi, amacı, metodu, yaklaşım sorunları hususunda temel yaklaşımları kavrar.
ÖÇ 2	Mezhepler Tarihi ile ilgili temel kavramları, kaynakları ve mezheplerin ortaya çıkış sebeplerini çözümler.
ÖÇ 3	Din anlayışındaki siyasi ve itikadi farklılaşmalar ve bu farklılaşmaların kurumsallaşma süreçlerini açıklar ve tahlil eder.
ÖÇ 4	Mezheplerin kendi ana kaynaklarını tanır, kendi kaynaklarına dayalı olarak tarafsız bir gözle inceler ve ortaya koyar.
ÖÇ 5	Mezhep görüşlerinin oluşumundaki sosyal, kültürel, dini ve siyasi unsurları açıklar.
ÖÇ 6	Mezheplerin İslam düşüncesine katkılarını değerlendirir.
ÖÇ 7	İslam düşünce tarihi içerisinde mezhep hareketlerinin yerini sağlıklı bir şekilde değerlendirip meselelere daha geniş bir perspektiften bakar.
ÖÇ 8	İslam tarihi içerisinde ortaya çıkan mezhepler ve çeşitli dini hareketlerin doğru kavranılırsa, birer zenginlik unsuru olduğunu anlar.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ																
	PÖÇ 1	PÖÇ 2	PÖÇ 3	PÖÇ 4	PÖÇ 5	PÖÇ 6	PÖÇ 7	PÖÇ 8	PÖÇ 9	PÖÇ 10	PÖÇ 11	PÖÇ 12	PÖÇ 13	PÖÇ 14	PÖÇ 15	
ÖÇ 1	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 2	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 3	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 4	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 5	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 6	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 7	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
0 - Katkı Yok		1 - ÇokDüşükDüzeydeKatkı			2 - DüşükDüzeydeKatkı			3 - Orta DüzeydeKatkı			4 - Yüksek DüzeydeKatkı			5 - Çok Yüksek DüzeydeKatkı		

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

İslam Mezhepleri Tarihi'nin konusu, gayesi ve metodu konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mezheplerin doğuş sebepleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Erken dönem İslam tarihinde ortaya çıkan ilk siyasi ihtilaflar, Hz. Osman ve Hz. Ali dönemleri ve mezheplerin doğuşunu hazırlayan sorun ve gelişmeler konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Müslümanlar arasında ortaya çıkan ilk farklılaşma hareketi: Hariciler, Haricilerin başlıca kolları ve temel görüşleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Şiiilik, ortaya çıkışları, tarihsel gelişimi ve temel görüşleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Başlıca Şii fırkaları, Keysaniyye, Zeydiyye, İmamiyye, İsmailiyye ve Gulat konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İsmailiyye, Batınilik ve Dürzilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mürcie, tarihsel gelişimi ve temel görüşleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mu'tezile'nin doğuşu ve tarihsel gelişimi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mu'tezile'nin temel görüşleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Ehl-i Sünnet ekolü- Selefilik, Eş'arilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Ehl-i Sünnet ekolü- Maturidilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Vehhabilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Kadıyanilik, Bahailik, çağdaş dünyada ortaya çıkan yeni mezhep hareketleri ve değerlendirme konularını kavrar	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ	
P.Ç.1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir	Evet X Hayır ☐
P.Ç.3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözüme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ.1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet X Hayır ☐